

ژنه ناوداره‌کانی میژووی کورد

و/ شه‌هین

خاتوو شاناز

کچه کوردیکی نازاو قاره‌مان و جه‌نگاوه‌ره، کچی مولانا یه‌عقوبی ئه‌رده‌لانی، سه‌رله‌شکری سوپای کچانی ئه‌رده‌لانی‌کانی هیزشی سوپای سه‌فه‌ویه‌کان له‌ئێران بۆسر سنوری فه‌رمانه‌ویه‌تی ئه‌رده‌لان.

خاتوو شاناز، بانگه‌وازی کچانی ئه‌رده‌لانیان ده‌کات بۆجه‌نگ (٥٠٠) کچ ناماده دهب و جل و به‌رگی پیاوانه ده‌پوشن و چه‌ک هه‌لده‌گرن و له‌ژێر فه‌رمانه‌وه‌ی خاتوو شانازدا کۆده‌بینه‌وه، بۆپشتگیری له‌شکری ئه‌رده‌لان، ئه‌م له‌شکره به‌سه‌رکردایه‌تی خاتوو شاناز هیزش ده‌کهنه سه‌رله‌شکری سه‌فه‌ویه‌کان و سه‌رکرده‌ی له‌شکر (کلب علی خان) ده‌کوژن و له‌شکره‌که‌ش ده‌شکینتی و به‌ره‌ودا ده‌یان گه‌پننه‌وه، به‌م جۆره ئه‌رده‌لانی‌کان سه‌رکه‌وتن به‌ده‌ست ده‌هینن.

خاتوو مه‌ی زه‌رد

شاعیریکی ئایینی و خواپه‌رستی کورده، له‌سه‌ده‌ی یانزه‌هه‌مدا ژیاوه ناوی به (مه‌ی زه‌رد) ده‌رچوووه له‌ته‌مه‌نی (١٢) سالی‌دا چوووه بۆلای (شاخوه شینیی) لوپستانی و پێبازی یاری (یارستان) ی لێوه‌رگرتوه، له‌خانه‌قادا هه‌ستی شیعردانانی له‌خۆش‌وه‌یستی یه‌زدانیدا وتوه... وه‌به‌ه‌وی پیدابوونی (شاخوه شینیه‌وه) ده‌روازه‌ی شیعری بۆکراوه‌توه هه‌ست و بی‌ری خۆی ده‌رباره‌ی بیره‌که‌ی ده‌ربیره‌وه و وه‌سفی کردووه وه‌سه‌ر پێ و په‌وشتی پێبازیه‌که‌ی شعری داناهه، ئه‌م شعرا نه‌ بۆته یاسا و په‌وشتی بۆپه‌یره‌وانی پێبازیه‌که‌ی، خاتوو مه‌ی زه‌رد له‌لوپستان ژیاوه و هه‌رله‌وێ له‌ده‌رویره‌ی باقته‌کۆ، کۆچی دوا کردوه. شیعره‌کانی له‌لوپستاندا بۆلایونه‌توه.

خاتوو زه‌ره‌پانوی ده‌رزینانی

خاتوو زه‌ره‌پانوی ده‌رزینانی (١٤٤١): شاعیریکی کورده، کچی یوسف به‌گی ده‌رزینانی و دایکی شاه‌ه‌یس قوولی (قرمزی) شاعیره، له‌دیی ده‌رزینان له‌دایک بووه، هه‌رله‌وێش پێگه‌ش‌تووه، مامۆستای تابه‌یت پیتی خۆینده‌وه، دوا ئه‌وه کاتی خۆی به‌خۆینده‌وه‌ی دیوانی شاعیرانه‌وه برنۆته سه‌ر، پاش ماوه‌یه‌ک خۆی شیعری هۆنیه‌توه و (خاتوون)ی کوردته نازناوی خۆی، ژۆربه‌خشنده‌وه مه‌یره‌بان بووه و هه‌موو ده‌م پێنماي ژانی کردوه و جگه له شعر هۆنیه‌وه له‌ته‌نبور لێدانیشدا ده‌ستیکی بالای هه‌به‌وه.

خاتوو خانزاد:

کچی سه‌سه‌ن به‌گی فه‌رمان په‌وای میری سو‌رانه، کاتیک مێرده‌که‌ی (میر سلیمان) ده‌رمانخوارد کرا، ئه‌م له‌جێگه‌یدا داده‌نیشی و ده‌سه‌لاتی میری سو‌ران ده‌گرتی ده‌ست، پایته‌ختی میرنشینه‌که‌ی له (دوین قه‌لا) وه‌گواسته‌وه بۆ شاری هه‌ریر، به‌دانانی چالاکی فه‌رمانه‌وه‌ی کردوه، ئافه‌ره‌تیک سیاسی و زیه‌رک بووه، نازاو چاونه‌ترس وه‌ک پیاوان چه‌کی به‌ستووه له‌پێش چه‌کاره‌کانیه‌وه بووه و چوووته جه‌رگه‌ی شه‌ره‌وه، شه‌وانه به‌رگی پیاوانی کردوته به‌رو له‌گه‌ڵ پاسه‌وانه‌کانیدا به‌شاردا ده‌گه‌را گه‌لێ مژگه‌وت و قه‌لاو قوتابخانه و پردی دروست کردووه.

پاش مرینی عوسمانیه‌کان به‌ئاسانی ولاتی سو‌رانیان داگیرکردوه.

خه‌زانی سه‌رگه‌تی

دایه خه‌زان کچی ئه‌حمه‌دی سه‌رگه‌تیه، شاعیریکی کۆنی کورده، له‌گۆندی سه‌رگه‌ت له‌سه‌ره‌تای سه‌ده‌ی یانزه‌هه‌مدا له‌دایک بووه، هه‌ربه‌منالی باوکی مرده‌وه و له‌لای دایکی ده‌ستی به‌خۆیندن کردوه، پاشان چۆته لای مه‌لای گۆنده‌که‌ی و فیزی نووسین و خۆیندن بووه، ده‌ستی به‌خۆینده‌وه‌ی دیوانی شاعیران کردوه.

سروشته جوانه‌که‌ی کوردستان کاری له‌هه‌ست و ده‌روونی کردوه، پێبازی ئایینی گرتوه و گه‌لێ کۆششی له‌پێناوی سه‌رخستنی کردوه، هه‌رله‌سه‌رگه‌ت کۆچی دوا کردوه، شعری ژۆری هه‌بووه به‌لام که‌می ماوه‌توه، ئه‌ویش ده‌سنوسه له‌شێوه‌ی دووبه‌ییتان و شیرین له‌سه‌ر پێ و په‌وشتی پێبازیه‌که‌ی شعره‌که‌ی داناهه.

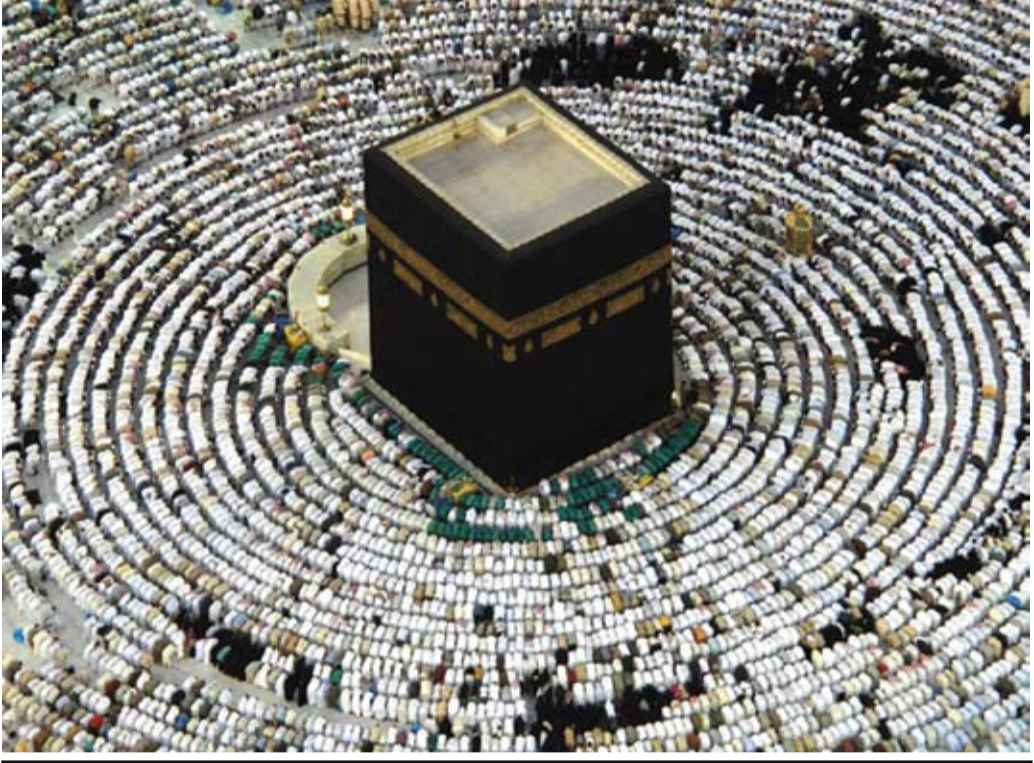
خورشید خانمی داواشی

کچی محمهد داواشیه شاعیریکی کورده له‌په‌رناسه‌ر له‌دایک بووه، هه‌رله‌وێش پێگه‌ش‌تووه ژیاوه، به‌منالی له‌لای باوکی خۆیندیه‌تی، پاشان له‌لای مامۆستای تابه‌یتیه‌تی فیزی زمان و وێژه‌ی فارسی و عه‌ره‌بی بووه، خه‌ریکی خۆینده‌وه‌ی دیوانی شاعیرانی کوردو فارس بووه، خۆشی دوا ئه‌وه ده‌ستی کردوه به‌شعر هۆنیه‌وه، ژانی به‌به‌خێوکردنی منال و کاروباری مال و هۆنیه‌وه‌ی شیعره‌وه برنۆته سه‌ر، له‌شیعرداناندا ده‌ستیکی بالای هه‌بووه دیوانیکه‌ی به‌رزو نایابی به‌هه‌م هیناوه به‌لام فه‌وتاهه.

گه‌نجان به‌رپێژه‌یه‌کی به‌رچاو روو له‌ حه‌ج ده‌کهن

گه‌نجیک: "یه‌که‌م هه‌نگاو و سه‌فه‌رکردنم بۆده‌ره‌وه‌ی ولات، سیمایه‌ک بوو بۆ دۆزینه‌وه‌ی که‌سایه‌تیم، به‌لام سه‌فه‌ری حه‌ج زیاتر ئه‌وپا په‌ندبوونه‌ی لاشیرین کردم"

ئه‌دیبه ئه‌حمه‌د / ده‌ره‌ن‌دیخان.....



حەجی ئەمسال سیمای گەنجانە ی پێوه دیار بوو

ئایینی ئیسلام، خۆشی که‌سیکی نوێزکەر بووه، به‌لام هه‌ر له‌یه‌که‌م ساتو گه‌شتتی به‌ئهورپا به‌ته‌واوی هه‌ستی به‌وه کردکه خوای گه‌وره چه‌ند گرنگی به‌عه‌بده‌کانی خۆی داوه بۆیه ئه‌م گه‌نجه بریاره‌دات به‌ته‌واوی ملکه‌چی به‌رنامه‌و پرۆگرامه‌کانی خوابیت، وتی: "بۆیه جارن سیمای حاجی بگره ژۆریه‌ی فه‌رزه‌کانی تریش سیمای پیرانه‌ی پێوه دیاربوو، له‌وکاته‌دا ته‌نا له‌پێگه‌ی چه‌ند فه‌قیه‌یه‌ک یان مه‌لاکانه‌وه باسی ئاین ده‌کرا، ئیتر واده‌زانرا تا پیرنه‌بیت ناتوانیت پا په‌ندبیت به‌به‌رنامه‌وه، به‌لام سوپاس بۆخوا ئیستا به‌بۆنه‌ی هۆشیاربوونه‌وه‌ی خه‌لک به‌گشتی و گه‌نجان به‌تابیه‌تی و تێروانینان به‌شێوه‌یه‌کی پۆشنیرانه‌ بۆبه‌رنامه‌ی ئیسلام، سیمای گه‌نجانه به‌روونی ده‌بیریت."

هه‌روه‌ها وتی: "وه‌ک پێشتر ئاماژه‌میدئا هه‌ربه‌یه‌که‌م هه‌نگام و سه‌فه‌رکردنم بۆده‌ره‌وه‌ی ولات بوو به‌سیمایه‌ک بۆدۆزینه‌وه‌ی که‌سایه‌تی خۆم، به‌لام سه‌فه‌رکردنی حه‌ج زیاتر ئه‌وپا په‌ندبوونه‌ی لاشیرین ترکردم، هه‌ستم کرد که‌خوای گه‌وره فه‌زلی داوه به‌سه‌ر هه‌موو درسته‌کراوه‌کانیدا، چه‌ند به‌رچه‌مه به‌رامبه‌ر به‌ئیمه‌ی مرۆف، چه‌نده تاوانبارین به‌یه‌ک تۆبای راستو جوان به‌وپه‌ری ریزه‌وه لێمان ده‌بیریت."

بۆیه حاجی جه‌مال داواکاره له‌هه‌موو گه‌نجان که: "خودای گه‌وره ئاین وچه‌مه‌که‌کانی عیبا‌ده‌تی تابه‌یت نه‌کردووه به‌هیچ چین وتوێژیک، به‌لکو بۆهه‌موو چین توێژه‌کانه، بائیمه‌ش ئه‌و کاته‌ی له‌به‌رده‌ستماندا به‌فرسه‌تی بزاین هه‌ولیده‌ین بۆدنیاو قیامه‌تمان جوانترین که‌سایه‌تی له‌ژیانماندا تۆماریکه‌ین، باهه‌روا به‌فیرو له‌ده‌ستمان نه‌چیت، تادوا‌یی له‌ته‌مه‌نی پیری ئامی بۆه‌لنه‌کتیشین، بابه‌گه‌نجی به‌خۆماندا بچینه‌وه و با په‌ندبین به‌بنه‌ماکانو هه‌مووچه‌مه‌که‌کانی عیبا‌ده‌ت، هه‌تا ده‌توانین که‌مه‌ترخه‌می نه‌که‌ینو که‌سایه‌تی خۆمان وون نه‌که‌ین، دلنیاتان ده‌که‌م له‌هه‌رجیگه‌یه‌کی ئه‌م جیهانه‌دا بژیت له‌خۆشترین جیگایه‌تی، له‌پووی ده‌رویه‌وه ئارامیت پێنا به‌خۆشیت، ئه‌گه‌رله‌پووی ئیمانه‌وه که‌سیکی دامه‌زراونه‌بین."

پووادای خۆش لای حاجی جه‌مال که‌ژۆرخۆش بوو به‌لایه‌وه له‌وسه‌فه‌ردا: "هاوپه‌تی ئه‌وبرا کورده‌بوو که‌به‌یه‌که‌وه سه‌فه‌رمان کرد به‌مه‌به‌ستی حه‌جکردن، هه‌رچه‌ند ئه‌و ژۆر له‌من به‌ته‌مه‌ن تریبوو، به‌لام ته‌بیه‌تی ژۆر گه‌نجانه‌ بوو، به‌رده‌وام حه‌زی له‌وینه‌گرتنوه‌ گه‌ران بوو، به‌لام من که‌متر حه‌زم لێ بوو، هه‌تا بۆژیک له‌کاتی به‌جیه‌پێنای و اجابه‌ت‌کانی حه‌ج بینیم شتیکی گه‌وره‌ی له‌گیرفاندایه، پرسیارم کرد ئه‌وه‌چیه‌ له‌گیرفانت؟ وتی: ئه‌وه‌که‌میرا که‌مه‌ هیناومه، کاتیک گه‌راپه‌وه‌ پێش هه‌مووشتی که‌تسه‌یره‌که‌ی لیدا، بینیم وینیه‌ی منی ژۆر گرتووه، وتم بۆئه‌وه‌نده ده‌رکه‌وتم له‌ته‌سویه‌که‌دا؟ وتی چاجیت لێبه‌کم، خۆت به‌رکه‌وتیت."

له‌کۆتاییدا روومان ده‌که‌ینه گه‌نجان، کاتیک له‌هه‌رجیگه‌یه‌ک بن، خاوه‌نی هه‌رپه‌له‌و پایه‌یه‌ک بن، هه‌رکاتیک به‌سه‌ربه‌ن، کاتیک ده‌چنه ته‌مه‌نوه ده‌بیته جیگای په‌خنه‌و گله‌بی له‌خۆکردن، ته‌نا ئه‌وکاتانه نه‌بیت که‌پابه‌ندن به‌په‌وشت و ئاکاری خۆیانوه، ئه‌وکات په‌شیمان ده‌بنه‌وه و ئایه‌ک بۆ ئه‌و ته‌مه‌نه به‌سه‌رچوووه هه‌لده‌کتیشن، ئه‌مانه له واقیعی کۆمه‌لگای خۆمان و له دایک و باوکه به‌ته‌مه‌نه‌کانمانه‌وه ده‌بیسیتین. بائه‌م فرسه‌تی ته‌مه‌نه له ده‌ست خۆمان نه‌ده‌ین، هه‌ر له ئیستاوه به‌ پێی توانای خۆمان هه‌نگاو هه‌لبگرین بۆ ئه‌و سه‌فه‌ره‌ پیرۆزه، داوا له‌ دایکو باوکه‌نه‌ ده‌که‌م که‌ پۆله‌کانیان حه‌ز ده‌کهن سه‌فه‌ری حه‌ج بکه‌ن، با یاره‌تیان بده‌ن و کار ئاسانیان بۆ بکه‌ن، نه‌ک بلێن پۆله‌ جارێ تۆ گه‌نجی ژۆرت

نه‌ده‌زان، وپیریاری سه‌فه‌ری حه‌جیان نه‌ده‌دا، هه‌رچه‌ند ئه‌م جۆره‌ بیره‌که‌نه‌وه تارا په‌یه‌ک ئیستاش هه‌راموه ژۆرغه‌ریبانه بیره‌که‌نه‌وه کاتیک گه‌نجیک بریاره‌دات سه‌فه‌ری حه‌ج بکات به‌تابیه‌ت ئه‌گه‌ر کچ بێت، هه‌رچه‌ند سوپاس بۆخوا خۆم به‌خۆشمال ده‌زانم به‌گه‌نجی ئه‌و سه‌فه‌ره‌م کردووه، وه‌چه‌ندین حاجیم بینوووه گه‌نج بوون که‌ ژۆرله‌خۆش بووم پێیان."

کاتیک له به‌جیه‌پێنای و اجبه‌کانیدا هه‌ست ده‌که‌یت رۆجیکی ترو، مرۆفیکی تریت، ژۆر جیاوازی له‌ کاته‌کانی پێشوو، له‌وکاته‌دا ده‌زانیت خوای گه‌وره چه‌ند ریزی لێناویت و چه‌ند به‌رچه‌مه به‌رامبه‌ر به‌ بنده‌کانی."

حاجی خه‌دیجه، داوا له‌گه‌نجان ده‌کات: "که‌مه‌ترخه‌م نه‌بن له‌به‌جیه‌پێنای فه‌ریزه‌ی حه‌جدا، چونکه ئه‌ویش وه‌ک فه‌ریزه‌کانی تر پێوسته، به‌راستی له‌کاتی به‌جیه‌پێنای و اجبه‌کانی حه‌جدا وه‌ک ته‌وافکردن به‌دوری که‌عه‌به، یان له‌کاتی سه‌فاو مه‌روه‌دا ئه‌وه‌ی ئیمه‌ی گه‌نج ئه‌توانین جیه‌یه‌جی بکه‌ینو هه‌ست به‌خۆشه‌ویستی و ئارامی پۆچی ده‌که‌ین، که‌ی وه‌ک ئه‌وه‌یه که‌سیکی به‌ته‌مه‌ن به‌عه‌ره‌بانه ته‌واف بکات، یان که‌سیکی تر له‌جیاتی خۆی فه‌ریزه‌کانی بۆ جیه‌یه‌جی بکات، بۆیه چه‌ندین جار داوا له‌گه‌نجان ده‌که‌م که‌مه‌تر خه‌م نه‌بن هه‌رکات بۆیان په‌خسا سه‌فه‌ری حه‌ج بکه‌ن."

سه‌بارت به‌پووادای خۆشیش: "هه‌موو چه‌رکه‌ساته‌کانی ئه‌وسه‌فه‌ره پرن له‌خۆشی و ئاسوده‌یی ده‌روون، یه‌که‌م جارناوم ده‌رچوو ژۆرله‌خۆش بووم، به‌لام کاتیک به‌دوری که‌عه‌به‌دا ده‌سوپایه‌وه ژۆریکی ژۆر به‌ته‌مه‌ن به‌لام ژۆر زیه‌ک له‌ته‌نیشتمه‌وه ده‌سوپایه‌وه، پشتی ئه‌وه‌نده چه‌مابوووه ده‌مووچاوی به‌ئاسانی نه‌ده‌بینرا، ئه‌ویدیمه‌نه ژۆرسه‌رنجی راکێشام، بۆیه ئه‌و شێوازه‌ بوویه یه‌کیک له‌بیره‌وه‌ریه‌کانی ئه‌وسه‌فه‌رم."

حاجی دیمه‌ن و حاجی سه‌لاح دوهاوسه‌ری گه‌نج بوون، که‌سه‌فه‌ری حه‌جیان کردبوو، پای خۆیان به‌م شێوه‌ ده‌ربیری: "به‌بۆنه‌ی بێداریبوونه‌وه‌ی مو‌سلمانان ئیستا گه‌نجان به‌رپێژه‌یه‌کی باش سوپاس بۆخودا عیبا‌ده‌ت ده‌کهن، به‌تابیه‌تی له‌به‌جیه‌پێنای فه‌ریزه‌ی حه‌جدا له‌پیره‌کان پێژه‌یان زیاتر، ئه‌مه‌ش ده‌گه‌رپێته‌وه بۆ به‌رزی ئاستی هۆشیاری گه‌نجان و پاشان ئه‌وفرسه‌ت و ئاسان کاریه‌ی که‌ئیستا هه‌یه."

ده‌توانم بلێم وێستگه‌یه‌کی کاریگه‌ره بۆپیداچوونه‌وی که‌مووکه‌ریه‌کان، کاتیک ده‌چیته ئه‌وجیگه‌یه‌هه‌ست ده‌که‌یت خوای گه‌وره چه‌ند ریزی لێناویت، لێره‌وه په‌یام بۆگه‌نجان ئه‌وه‌یه که به‌گه‌رموگه‌ری په‌رسته‌شکه‌کان ئه‌نجامده‌ن، به‌تابیه‌تی فه‌ریزه‌ی حه‌ج، ژۆر جیگای دل خۆشیه‌ پێغه‌مبه‌ر (د.خ) به‌گه‌نجان ده‌فرمویت: "ئه‌وه‌حوت کۆمه‌له‌ی له‌رۆژی دوا‌یدا له‌ژێر سیه‌ری عه‌رش خودان کۆمه‌لێکیان ئه‌و که‌سانه‌ن که هه‌ر به‌گه‌نجی ملکه‌چی فه‌رمانه‌کانی خوای گه‌ورهن."

پووادای خۆش لای ئه‌م حاجیانه: "ئه‌وه‌ی ژۆرله‌خۆشی کردم شه‌ویک له‌دوای نوێژی عیاشا جلی کردیم له‌به‌ربوو که‌سیک له‌ته‌نیشتمه‌وه سه‌لامی لیکردم، وتی: منیش کردم (٢٤) سا‌له دانیشتی ئه‌مه‌ریکام، ئیستا له‌گه‌ڵ دووکه‌چمدا هاتوین بۆبه‌جیه‌پێنای فه‌ریزه‌ی حه‌ج، دوا گه‌توگوو قسه‌کردن، به‌خه‌لکی شاره‌که‌ی خۆم ده‌رچوو، بۆیه به‌هاوپه‌ریه‌یه‌ ژۆر دلخۆش بووم."

حاجی جه‌مال که‌نزیه‌کی ١٥ سا‌له دانیشتی به‌ریتانیا به‌هه‌ر له‌وولاته‌وه ئه‌وسه‌فه‌ره‌ی کردووه، به‌وته‌ی حاجی جه‌مال هه‌رچه‌ند له‌خۆنێکدا ژیاوه ژۆر پابه‌ندبوون به‌بنه‌ماکانی

سالانی پایدرو له‌ کۆمه‌لگای ئیمه‌دا هه‌تا مرۆفه‌کان ته‌مه‌نیکه‌ی ژۆریان به‌سه‌رنه‌بردايه، بی‌ری له‌وه نه‌ده‌کرده‌وه فه‌ریزه‌ی حه‌ج جیه‌یه‌جی بکات، ئه‌گه‌ر گه‌نجیکیش بی‌ری بکردایه‌ته‌وه، ژۆر ئه‌سته‌م بوو ئه‌و ئاوا ته‌ی له‌وکاته‌دا بۆ به‌باتایه‌ته‌ی دی، ئه‌مه له‌کاتیکدا فه‌ریزه‌ی حه‌ج وه‌ک فه‌ریزه‌کانی تر خوای گه‌وره هه‌ر له‌سه‌ره‌تای بالغیون و اجبی کردووه، (ولله‌ علی الناس حج البیت من استطاع الیه‌ سه‌یلا).

سوپاس بۆخوا له‌م سالانه‌ی دوا‌یدا رپێژه‌یه‌کی به‌رچاو له‌گه‌نجان خۆیان ئاماده‌ده‌کهن و پووله‌مالی خوا ده‌کهن، به‌مه‌به‌ستی به‌شداری کردن له‌که‌رنه‌قالی حه‌جدا، بۆ ئه‌م مه‌به‌سته‌ پوومان له‌چه‌ند گه‌نجیک کرد که ئه‌رکی حه‌جیان به‌جی گه‌یاندووه، ئه‌م پرسیارانه‌مان ئاراسته‌ کردن:

- په‌نگه‌نده‌وه‌ی حه‌ج یاخود حاجی، جارن ته‌نا سیمای پیرانه‌ی پێوه دیار بوو، ئیستا سیمای گه‌نجان چۆن ده‌بینیت؟

- تاچه‌نده سه‌فه‌رکردنت بوو به‌سیمایه‌ک بۆدۆزینه‌وه‌ی که‌سایه‌تی خۆت؟

- په‌یامت بۆگه‌نجان له‌ژێر پۆشنایی (الدنيا مزرعه‌ الاخره) چییه‌؟

- پووادایک له‌وکاته‌دا خۆش بویت به‌لاته‌وه‌؟

+ حاجی سه‌رکه‌وت گه‌نجیکی رۆج سوک بوو، وتی: "زیاتر ئه‌م دیاره‌یه له‌سه‌رده‌می فه‌رمانه‌وه‌ی حکومه‌تی عێراقی پێشووای وای کرد وازبان ته‌نها بپیرانه، به‌پێچه‌وانه‌وه ئه‌گه‌ر مو‌سلمان بۆی بکرتیت به‌گه‌نجی بروات بۆسه‌فه‌ری حه‌ج، ده‌گه‌رپێته‌وه بۆ پێشه‌وه‌ی چوونی عه‌قل و بی‌ری گه‌نجان، وه‌یچ که‌س نازانیت هه‌تا که‌ی ئه‌ژی، له‌کاتیکدا حه‌ج و اجبه‌یه‌که وه‌ک و اجبه‌ت‌کانی تر، هه‌ندیک برگی رۆچی له‌مرۆفدا ده‌رده‌که‌وین، له‌وانه‌یه له‌هه‌موو ته‌مه‌نیدا جارێک یان دووجار ده‌ریکه‌وین."

هه‌روه‌ها وتی: "مرۆف له‌کاتیکدا پووده‌کاته ئه‌و جیگا پیرۆزه هه‌ستیکی لادروست ده‌بیت، که‌هه‌موو ته‌مه‌نی خۆی له‌وجیگه‌یدا سه‌رف بکات هه‌شتا که‌مه، سیمای که‌سایه‌تی و پۆچی ئه‌و مرۆفه سه‌ره‌به‌ر گۆرانیکه‌ی پۆچی له‌ناخو ده‌روون هه‌موو له‌هه‌لوسوکه‌وتی دروست ده‌بیت، وه‌ک ئه‌وه وایه جارێکی تر له‌دایک ببیته‌وه له‌خه‌وی عه‌قله‌تو بی‌ ئاگایی ده‌رده‌چیتو به‌ره‌و مه‌مه‌که‌تی نورو که‌شتی هیدایه‌ت به‌رپێده‌که‌وین، سیمای ئه‌و پووناکیه له‌هه‌موو ئه‌خلاق و کرداریدا په‌نگ ده‌داته‌وه و کاریگه‌ری له‌سه‌ر هه‌موو ده‌رووبه‌رو ئه‌و ژینگه‌یه‌ده‌کات که‌تیبیدا ده‌ژی."

حاجی سه‌رکه‌وت داوا له‌گه‌نجان ده‌کات که: "له‌ته‌مه‌نی گه‌نجیدا زیاتر به‌خۆیدا جیه‌ته‌وه، چونکه باشترین فرسه‌ته، به‌تابیه‌تی به‌جیه‌پێنای فه‌ریزه‌ی حه‌ج، له‌گه‌نجیدا زیاتر چێژو خۆشی لێ ده‌بینیتو ئیمانی مه‌یترز ده‌بیت، نه‌ک وه‌ک ئه‌وه‌ی به‌پیاویکی قسه‌خۆشم وت گه‌ردنم نازاد بکه‌ده‌پۆم بۆسه‌فه‌ری حه‌ج، وتی هه‌تیو بۆکوئ ده‌پۆیت، بپیک گوناح بکه ئینجا برۆ، ئامۆژگاریم بۆهه‌موو گه‌نجان ئه‌وه‌یه که‌س ناتوانیت که‌فاله‌تی ئه‌وه‌بکات که‌ی ده‌مریت وچه‌ند ئه‌ژی."

سه‌بارت به‌پووادای خۆش، حاجی سه‌رکه‌وت وتی: "پۆشتن بۆئه‌و پیره له‌کاری خێرو له‌پووادای خۆش، بۆخۆم پۆژیک دوا ته‌واوبوونی عه‌مه‌رکان چه‌ند پیره‌ژنو پیره‌ پیاویکم بۆجیشخانه‌یه‌ک ده‌برد که‌قاتی سه‌ره‌وه‌ی به‌قادرمه‌ی کاره‌بایی ده‌چوینته سه‌ره‌وه، دایکیکی پیر به‌ربوویه‌وه تا گه‌شته من، ژۆره‌نارچه‌ت توانیم ئه‌ویش و خۆشم بگره‌مه‌وه."

+ حاجی خه‌دیجه، سه‌بارت به‌حاجی گه‌نجان وتی: "جارن له‌ناو کۆمه‌لگای ئیمه‌دا هه‌تا به‌سالانه‌ چوونایه حه‌جیان به‌واجب



لای که‌عه‌به، خۆشترین ساته‌کانی ته‌مه‌نه